

॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ येनेति येन निर्वेदेन पाशांश्छिंदंति ॥ १४ ॥ इति स्त्रीपर्वणि नैलकंठीये भारतभावादीपे षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ अहोभिहितमिति ॥ १ ॥
 ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥

मुखानि क्रतवो मासाः पादाद्वा दशकीर्तिताः ॥ ये तु वृक्षं निकृंतंति मूषिकाः पद्मगास्तथा ॥ ११ ॥ रात्र्यहानि तु तान्याहुर्भूतानां परिचितकाः ॥ ये ते मधुकरास्तत्र
 कामास्ते परिकीर्तिताः ॥ १२ ॥ यास्तु तावद्दुशो धाराः स्रवंति मधुनि स्रवं ॥ तांस्तु कामरसान्विद्याधत्रमज्जंति मानवाः ॥ १३ ॥ एवं संसारचक्रस्य परिवृत्तिं विदु
 र्बुधाः ॥ येन संसारचक्रस्य पाशांश्छिंदंति वैबुधाः ॥ १४ ॥ इति श्रीमहाभारते स्त्रीपर्वणि जलप्रदानिकपञ्चविंशोऽध्यायः ॥ ६ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ८ ॥ ॥ ९ ॥
 धृतराष्ट्र उवाच अहोभिहितमाख्यानं भवता तत्त्वदर्शना ॥ भूय एव तु मे हर्षः श्रुत्वा वागमृतं तव ॥ १ ॥ विदुर उवाच शृणु भूयः प्रवक्ष्यामि मार्गस्यैतस्य
 विस्तरं ॥ यच्छ्रुत्वा विप्रमुच्यते संसारेभ्यो विचक्षणाः ॥ २ ॥ यथा तु पुरुषो राजन्दीर्घमध्वानमास्थितः ॥ क्वचित्क्वचिच्छ्रमाच्छ्रान्तः कुरुते वासमेव वा ॥ ३ ॥ एवं सं
 सारपर्याये गभवासेषु भारत ॥ कुर्वति दुर्बुधा वासं मुच्यते तत्र पण्डिताः ॥ ४ ॥ तस्मादध्वानमेवैतमाहुः शास्त्रविदो जनाः ॥ यत्तु संसारगहनं न ममाहुर्मनीषिणः ॥ ५ ॥
 सोऽयं लोका समावर्तमानं भर्तृपथं ॥ चराणां स्थावराणां च न गृह्येत्तत्र पण्डितः ॥ ६ ॥ शरीरमानसाश्चैव मर्त्यानां यितुं व्याधयः ॥ प्रत्यक्षाश्च परोक्षाश्च ते
 व्यालाः कथिता बुधैः ॥ ७ ॥ क्लिश्यमानाश्च तैर्नित्यं वार्यमाणाश्च भारत ॥ स्वकर्मभिर्महाव्यालैर्नोद्विजंत्यल्पबुद्धयः ॥ ८ ॥ अथापि तैर्विमुच्येत व्याधिभिः पुरुषो
 नृप ॥ आवृणोत्येवं तं पञ्चाज्जरारूपविनाशिनी ॥ ९ ॥ शब्दरूपरसस्पर्शैर्गंधैश्च विविधैरपि ॥ मज्जमांसमहापंकेनिरालंबे समंततः ॥ १० ॥ संवत्सराश्च मासाश्च
 पक्षाहोरात्रसंघयः ॥ क्रमेणास्योपयुजंति रूपमायुस्तथैव च ॥ ११ ॥ एते कालस्य निधयो नैतान् जानंति दुर्बुधाः ॥ धात्राभिलिखितान्याहुः सर्वभूतानि कर्मणा
 ॥ १२ ॥ रथः शरीरं भूतानां सत्त्वमाहुस्तु सारथि ॥ इन्द्रियाणि हयानाहुः कर्मबुद्धिस्तुरगमयः ॥ १३ ॥ तेषां हयानां यो वेगं धावतामनुधावति ॥ स तु संसारचक्रे स्मिं
 श्चक्रवत्परिवर्तते ॥ १४ ॥ यस्तान् संयमते बुद्ध्या संयतो न निवर्तते ॥ ये तु संसारचक्रे स्मिंश्चक्रवत्परिवर्तते ॥ १५ ॥

सत्त्वबुद्धिः कर्मबुद्धिर्मनः मनः प्रमहमेव चेति श्रुतेः ॥ १३ ॥ यः संघाताभिमानोक्ता वेगं अनुधावति कर्ममार्गं प्रवृत्तिं अनुसरति परिवर्तते धमति ॥ १४ ॥ यः संयतः संयमी तान् इन्द्रियाद्यान् संयमते संयच्छते
 स न निवर्तते संसारे मृतः स न पुनरावर्तते ॥ १५ ॥